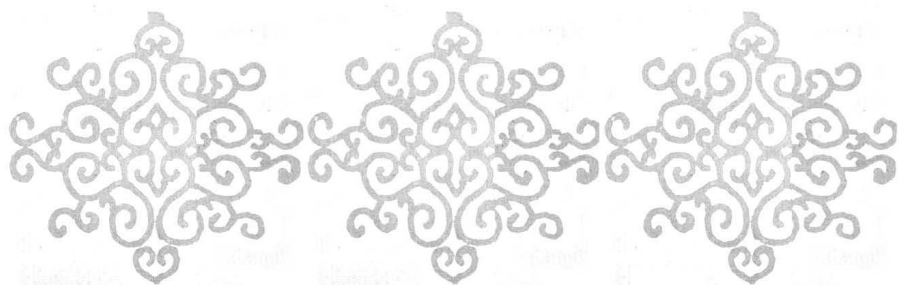

༡༡། །ཆབ་སྤེལ་ཆེ་བརྟན་ཕུན་ཆོག་གི་
གསུང་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། །

གྲུང་ཚུལ་ཐད་གྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྟན་ཁང་།

དཔེ་མཛོད་འགན་འཁུར་བ། སྐལ་བཟང་དར་བྱས།
མཐུན་ཤོག་ཅུས་འགོད་པ། པེ་ཁྱུན།

ཆབ་མཐེལ་ཆེ་བརྟན་ལུན་ཆོག་གི་གྲུབ་ཆེན་ལྷན་པ་བཞུགས།

*

ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་ཁྱུན་ཁང་གིས་བསྐྱུར།

མཆོ་ལྷན་ཞིང་ཆེན་ཞིན་ཀུ་དཔེ་ཁྱུན་ཁང་གིས་བསྐྱུར།

མཆོ་ལྷན་མི་རིགས་པར་ཁང་གིས་པར་བསྐྱུར།

1993 ལོའི་ཟླ 10 པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱུར།

1993 ལོའི་ཟླ 10 པར་པར་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྱུར།

ISBN 7-80057-086-X/Z • 49

དེབ་ཐུས་ལེགས་རེར་སྟོར། 16

དེབ་དཔྱད་མ་རེར་སྟོར། 12

(京)新登字058号

责任编辑: 格桑达尔基

封面设计: 白 峰

校 对: 扎喜拉旦

恰白·次旦平措选集

(藏 文)

中国藏学出版社出版

青海省新华书店发行 青海民族印刷厂印刷

开本: 850×1168毫米 1/32 插页: 2 印张: 27.5
1993年10月第1版 1993年10月第一次印刷
印 数: 0001—3,000

ISBN 7-80057-086-X/Z·49 (民文)

定 价: (精) 16.00元
(平) 12.00元

དཀར་ཆག

ཡ་ཐུས།

ཉ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡ་ཐུས་བཤད་ཚུལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ། (1)

དེ་མའི་ཐོད་ས་གནས་སྤྱད་གཞུང་གི་ཐོག་གཞིའི་ཅ་འཛིན་«དུངས་

ཞེལ་མེ་ཡང་»སྐོར་རགས་ཅན་གྱིང་བ། (91)

མོན་ཕུལ་ནི་ཐུར་ནས་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་སྤྱ་གཞོགས་པའི་ཡ་ཐུས་

ཀྱི་དཔང་ཉགས། (140)

བཅན་པོའི་ཏུས་ཀྱི་བྲག་བཞོས་ཡིག་རིས་གཅིག་གསར་ཏུ་མཆམས་སྦྱར་

ཞུས་པ། (151)

གོང་པོ་དེ་མའི་རྩོམ་སྐོས་ཡིག་གའི་སྐོར་གྱིང་བ། (169)

ཐུ་ཐུལ་ཞེས་པའི་བ་རྟེན་ལ་དབྱེད་པ་ཅན་བྱས་པ། (188)

ཐོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ཡ་ཐུས་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་སྐོར་ཅུང་ཟད་

གྱིང་བ། (195)

ཐོད་ཀྱི་ཞེས་རིག་ཡ་ཐུས་ཐོག་གི་ཐོགས་ཅུང་སྐོར་བཤད་པ། (224)

ཀམ་ལུ་དམར་པའི་ཐུལ་སྤུའི་ཡ་ཐུས་ཏུ་མ་བྱ། (254)

«ཐུལ་རབས་གསལ་པའི་མེ་ཡང་»ཚུལ་པ་པོ་དང་བཅམས་ཏུས་ཀྱི་

སྐོར་ལ་དབྱེད་པ། (268)

«གསར་ཏུ་རྟེན་པའི་གནའ་རབས་ཀྱི་བང་སྤེལ་ཆགས་»ཞེས་པའི་ཚུལ་

ཡིག་བསྐྲགས་ཞེས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ། (279)

- «གེ་མར་ཐུང་དཔེ»དང་བཀའ་སློན་གྱི་མིང་ཚིག་ (289)
- པོད་གནའ་རབས་ཀྱི་ཡོ་རྒྱུས་འགའ་ཞིག་ (297)
- དང་པོ། པོད་ཅེས་བྱ་བའི་མིང་ཐུང་ཚུལ། (297)
- གཞིས་པ། པོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཆགས་ཚུལ་སྟོན། (303)
- གཞུག་པ། པོད་ལུང་དུ་མི་ཡི་འགྲོ་བ་ཐུང་ཚུལ། (308)
- བཞི་པ། ལུང་ཐུག་བརྒྱ་གཉིས་དང་མིལ་མ་བཞི་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ལྷན་གྱི་བཅན་
པོ་ནས་ཀྱི་བྱམ་བཅན་པོའི་བར་དང་། ལུང་ལྷན་གྱི་སྟོན། ... (315)
- ལྔ་པ། ལུང་ལྷན་གྱི་ལྷན་གྱི་གཞིགས་དང་། གནམ་རི་སྒྲོང་བཅན་གྱི་སྟོན། ... (360)
- རྒྱལ་པ། བཅན་པོ་སྒྲོང་བཅན་གྱི་སྟོན་པོའི་མཛད་འཕྲིན་གསལ་ཆེ་བ་འགའ་
ཞིག་ (370)
- བརྒྱན་པ། བཅན་པོ་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་བཅན་དང་མང་སྒྲོང་མང་བཅན། བཅན་
པོ་འཕྲུལ་སྒྲོང་མང་པོ་ཆེ། བཅན་པོ་ཁྱི་ལྷོ་གཙུག་བནན་གྱི་སྟོན། ... (406)
- བརྒྱན་པ། བཅན་པོ་ཁྱི་སྒྲོང་ལྷོ་བཅན་གྱི་སྟོན། (448)
- དབུ་པ། ལུང་ལྷན་གྱི་བཅན་པོ་དང་། ཁྱི་ལྷོ་སྒྲོང་བཅན་གྱི་ཡོ་རྒྱུས་སྟོན། ... (495)
- བརྒྱན་པ། བཅན་པོ་ཁྱི་གཙུག་ལྷོ་བཅན་རལ་བཅན་གྱི་སྟོན། (542)
- བརྒྱ་གཉིས་པ། བཅན་པོ་དང་མ་ཁུ་རུ་མ་བཅན་གྱི་སྟོན། (552)
- མོང་འབེལ་རུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་པོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱུས་རིག་པ། (580)
- པོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་དང་འབེལ་ཡོད་འཕྲུར་ཞོག་ལ་ཐུང་དུན་
བྱས་པ། (596)
- མོང་ཁྱིང་ལྷ་སའི་མིང་དང་བཤད་རྒྱུན་འགའ་ཤམ། (620)
- ཐིག་ཆུལ་དཔུང་བཞུད།**
- ཀ་བཤད་ཆོས་རིག་སྟོན་ཐུང་ཟད་མིང་པ། (625)

དབྱད་གཏམ་བསྐྱགས་པའི་ཚེར་ལྷང་། (641)

ཐོད་ཀྱི་དམངས་ཁྱོད་གཏམ་དཔེའི་སྐོར་ཅུང་ཟད་སྤྱིང་བ། (646)

«ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚའི་མཁུར་མུ»དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལྷ་རྒྱས་

ཀྱི་དོན་དངོས་འགའ་ཞིག་ (660)

ཐོད་མི་རིགས་ཀྱི་ལུས་བྱང་ཚུལ་རིག་ལུས་འཛིན་དང་འབྲེལ་རྒྱས་གསར་

བ་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས། (693)

ལྷན་ཚུམ།

བསེལ་རུས་ཀྱི་ཐོད་ལྷངས། (715)

དབྱད་རུས་ཀྱི་ཐོད་ལྷངས། (717)

ལྷ་ས་སྤྱིད་མུ། (721)

ཉ་གད་མོ་ཤོར་བ། (726)

རང་རིགས་གཞིན་ཅུར་གདམས་པའི་ཀ་སྤྱིང་། (741)

ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚའི་འབྲུངས་ནས་ལྷ་སྤྱུལ་བརྒྱ་འཁོར་བར་དྲན་གསོ་

བྱ་བ། (743)

ལྷག་ཚུམ།

ཀྱི་ ལྷ་སའི་སྤྱིད་མུ། (745)

བརྒྱམས་སྤྱང་།

རྩི་མགོན་ཀྱི་གནས་ཚང་། (752)

སྤྱིང་སྤྱང་ཞིབ་འཇུག

«གེ་སར་སྤྱང་»གི་སྤྱི་ཞོག་སྐོར་རགས་ཅན་སྤྱིང་བ། (787)

དམངས་སྤྱོད།

པད་མེགས་ཀྱི་ལྷ་གསོལ་བསང་གཏོང་གི་ཡུལ་གོམས་སྤྱོད་ཅུང་ཟད་

ཐེང་བ། (815)

པད་ཀྱི་དམངས་སྤྱོད་“དགུ་བྱུག”སྤྱོད་ཐེང་བ། (851)

ལ་རྒྱལ།

ལ་རྒྱལ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ལ་རྒྱལ་བཤད་
ཚུལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ།

དང་པོ། གཙུག་ལག་ཁང་འདི་གསར་ཏུ་བསྐྱབ་
པའི་ལ་རྒྱལ་སྐོར།

ལ་རྒྱལ་གཙུག་ལག་ཁང་འདི་ནི། རང་རྒྱལ་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་འགོར་
པོར་ཀྱི་བཅན་པོ་སྤྱོད་བཅན་སྐུ་པོའི་སྐབས་གསར་ཏུ་བསྐྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་
ནི། པོར་ཏུ་ཡོད་པའི་ཐང་རབས་ཀྱི་རྩིང་ཁག་གི་ཡི་གེ་དང་། ལ་རྒྱལ་
ཆོས་འབྱུང་མཐུན་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་ཆང་མར་གཅིག་མཐུན་ཏུ་གསལ་བ་
ལས། མི་མཐུན་པའི་སྐྱོན་ཀ་གང་ཡང་མེད། འོན་ཀྱང་ཞིབ་པའི་གནས་
ཚུལ་རྟེ། ལ་རྒྱལ་གང་ལ་བསྐྱབ་པ་དང་། གང་གི་ཆེད་ཏུ་བསྐྱབ་པ། ལྟ་
ཞིག་གིས་བསྐྱབ་པ། རི་རྩེ་བྱས་ནས་བསྐྱབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཐད་རྩྭ་འཛིང་
དང་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་འདུག་པས་ང་ཆོས་འདི་གར་ཆབ་མཆོན་རང་
བཞིན་ལྟར་པའི་ལ་རྒྱལ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གཙུ་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་གི་སྐོར་བཤད་པ་

1 म०म०:२म०:३म०:४म०:५म०:६म०:७म०:८म०:९म०:

ས་མཁུ་བ་བསྟན་ན་མས་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་མཁུ་ལྷོ་1388ལོར་བཅུ་མས་པར་གྲགས་
1328

॥ १ ॥
 ॥ २ ॥
 ॥ ३ ॥
 ॥ ४ ॥
 ॥ ५ ॥
 ॥ ६ ॥
 ॥ ७ ॥
 ॥ ८ ॥
 ॥ ९ ॥
 ॥ १० ॥
 ॥ ११ ॥
 ॥ १२ ॥
 ॥ १३ ॥
 ॥ १४ ॥
 ॥ १५ ॥
 ॥ १६ ॥
 ॥ १७ ॥
 ॥ १८ ॥
 ॥ १९ ॥
 ॥ २० ॥
 ॥ २१ ॥
 ॥ २२ ॥
 ॥ २३ ॥
 ॥ २४ ॥
 ॥ २५ ॥
 ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥
 ॥ २८ ॥
 ॥ २९ ॥
 ॥ ३० ॥
 ॥ ३१ ॥
 ॥ ३२ ॥
 ॥ ३३ ॥
 ॥ ३४ ॥
 ॥ ३५ ॥
 ॥ ३६ ॥
 ॥ ३७ ॥
 ॥ ३८ ॥
 ॥ ३९ ॥
 ॥ ४० ॥
 ॥ ४१ ॥
 ॥ ४२ ॥
 ॥ ४३ ॥
 ॥ ४४ ॥
 ॥ ४५ ॥
 ॥ ४६ ॥
 ॥ ४७ ॥
 ॥ ४८ ॥
 ॥ ४९ ॥
 ॥ ५० ॥
 ॥ ५१ ॥
 ॥ ५२ ॥
 ॥ ५३ ॥
 ॥ ५४ ॥
 ॥ ५५ ॥
 ॥ ५६ ॥
 ॥ ५७ ॥
 ॥ ५८ ॥
 ॥ ५९ ॥
 ॥ ६० ॥
 ॥ ६१ ॥
 ॥ ६२ ॥
 ॥ ६३ ॥
 ॥ ६४ ॥
 ॥ ६५ ॥
 ॥ ६६ ॥
 ॥ ६७ ॥
 ॥ ६८ ॥
 ॥ ६९ ॥
 ॥ ७० ॥
 ॥ ७१ ॥
 ॥ ७२ ॥
 ॥ ७३ ॥
 ॥ ७४ ॥
 ॥ ७५ ॥
 ॥ ७६ ॥
 ॥ ७७ ॥
 ॥ ७८ ॥
 ॥ ७९ ॥
 ॥ ८० ॥
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥
 ॥ ८३ ॥
 ॥ ८४ ॥
 ॥ ८५ ॥
 ॥ ८६ ॥
 ॥ ८७ ॥
 ॥ ८८ ॥
 ॥ ८९ ॥
 ॥ ९० ॥
 ॥ ९१ ॥
 ॥ ९२ ॥
 ॥ ९३ ॥
 ॥ ९४ ॥
 ॥ ९५ ॥
 ॥ ९६ ॥
 ॥ ९७ ॥
 ॥ ९८ ॥
 ॥ ९९ ॥
 ॥ १०० ॥

མ་ཟད། མོ་རྒྱལ་དངོས་དང་བཟུར་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱིས་ཡིད་ཉན་
 ཅུང་བ་ཞིག་མི་འཇུག་པའི་སྐོར་གསལ་ཅུ་བཞེད་ཡོད་ཅིང་། དེ་མིན་སྐབས་
 དེའི་མོ་རྒྱལ་གྱི་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་མོ་ཆོགས་འཁོད་པའི་མིག་རིགས་
 མིག་དུ་བར་ཉིད་མོན་མ་བྱུང་། དེར་བརྟེན་སྐབས་དེའི་མོ་རྒྱལ་གྱི་མི་ཆུ་
 གཙོ་ཆེ་བ་ཞིག་གི་འབྲེལ་ཡོད་མོ་རྒྱལ་དང་བཟུར་ནས་བཅད་ཞིབ་བྱེད་དཀོས་
 པར་སྤང་ཆོད། འོན་ཀྱང་བོད་ཀྱི་མོ་རྒྱལ་ཡིག་ཆ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལ་དབྱེད་
 བཟུར་བྱེད་སྐབས་སྔོང་བཅན་གྱི་འབྲུངས་གསེགས་མོ་རྒྱལ་ཁྱད་མི་མཐུན་པ་
 མང་པས་ཆོད་བཟུང་དཀའ་བ་ནི་དཔེར་ན། བར་སྐབས་ཀྱི་མོ་རྒྱལ་མཁས་
 བ་ལྷུ་མ་ལའན་པོ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་ཁྱེ་མོ་1648མོར་བཅམས་པའི་
 «ཆོས་འབྱུང་དཔག་པས་མ་ཆོན་བཟང་» (ཆ) བོད་བོད་ཀྱི་བཅན་པའི་མོ་
 རྒྱལ་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་སྐབས་“རྒྱལ་པོ་དེ་དག་གི་འབྲུངས་གསེགས་
 མོགས་ཀྱི་མོན། ཆོས་འབྱུང་དེའི་ཐེར་མོ་རྒྱལ་པོ་བཅན་བཅུ་ལྷག་མཛོང་
 བ་པལ་ཆེར་མི་མཐུན་པས་དེ་ལས་གཙོ་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་མོལ་ན་.....”ཞེས་
 སྔོང་བཅན་གྱི་འབྲུངས་གསེགས་མོ་རྒྱལ་མི་མཐུན་པ་རྣམས་སོ་སོར་དྲངས་
 པའི་རྒྱུ་གྱི་“དོན་ན་ཕྱིས་ལྷ་དག་མ་དག་ལྷ་ཆོགས་བྱུང་”ཞེས་སོགས་གསུང་
 པའི་མཇུག་ཏུ་“དེ་དག་ལས་དེ་བ་ཆོན་ཏུ། མིང་ན་(ཁྱེ་མོ་634)ནས་ཐང་
 བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དག་གི་འབྲེལ་བ་བཟང་བ་ནས། རྒྱུ་ལྷོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་
 བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་མོ་ཆོགས་ཡིས་པ་རྣམས་གཞིར་བྱས་ཐེར་པས་རྒྱ་ཁྱིམ་ས་དཔ་
 པས་ཅུང་ཟད་དག་པའི་རེ་བ་ཡོད་ཀྱང་། ལ་ལའི་ཐད་ཏུ་ཐོད་གཏོག་དག་
 མ་དག་བསྐྱེད་པའང་ཡོད་ལྟ་མོ། དེ་ལྟ་པས་ན་འཁོར་སྐོར་ལ་ཡིག་མང་
 ཡང་དེ་རེ་རེ་འང་གཞིག་ལགས་ཀྱི་ལྷན་ཏུ་དོགས་པས་དུ་ལྷར་ཡིག་ཁྱུངས་པ་

འདི་ཞེས་ངོས་མིན་རྒྱ་དཀར་པའི་ཕྱིར་ན། རིགས་པས་ཀྱང་རྒྱལ་ཚུལ་གཞན་
མེད་པས་རྟེན་དཀར་ཞེས་དབུ་རྟེན་གསུང་པ་དེའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་.....
བཅུན་པོའི་མི་རབས་སྐབས་ཀྱི་ཡོ་ཆེགས་ལ་གཅིག་གྱུར་མིན་པའི་བཤད་ཚུལ་
རྟེན་འཛིངས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་གསལ་པོར་མཆོན་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྤང་
བཅུན་ཀྱི་འཁྲུངས་གཤེགས་ཡོ་རྣམས་ལ་འདྲ་ཆད་བཟུང་དཀར་བས་ན། དེ་
མིན་བོད་ཀྱི་མི་ལྷ་གཞན་དག་སྤྲོས་ཅི་དགོས། རྒྱ་གསུང་མཆོངས་བལ་བཟུང་
ཁྱི་བཅུན་བོད་ཀྱི་འཁྲུང་རྒྱུ་ཡོ་རྣམས་གང་ལ་ལྷ་ཁང་འདི་བཞེངས་པའི་.....
ཚུལ་ཁྲུངས་དག་ཐོགས་ནི་དེ་བས་ཀྱང་གསལ་རིགས་མི་འདུག

དེས་ན་(ཀ)ཆུད་པའི་ཏ་ལམ་བོད་ཀྱི་ཡོ་རྣམས་ཚོས་འཁྲུང་ཡོངས་རྟེན་གསུང་
ཀྱི་ནང་དུ། ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་འདི་འོ་ཐང་གི་མཆོ་བསྐྱབ་པའི་རྟེན་དུ་
ཆེག་དགོས་པ་དེ་ནི། རྒྱ་བཟུང་གོང་རྩོམ་ལ་འཁྲུང་མ་ཐག་པའི་རྣམས་དེར་
སྤྲོས་ཐང་ས་དབུད་ཆེས་ནས་བཅུན་པ་ཡིན་ཞེས་གསལ་བ་དང་(ག) ལྷ་ས་ན་
གོང་རྩོམ་བོད་ཀྱི་འཁྲུང་པའི་ཡོ་གསུམ་པ་དེ་ལ་ལྷ་ཁང་འདིའི་ཐང་བཞེངས་.....
པར་ཆེས་ཡོད་པ་བཅས་ལ་བཞེན། ཡོ་རྣམས་ཀྱི་མི་ལྷ་རྒྱ་བཟུང་གོང་རྩོམ་འདི་
ཉིད་ཀྱི་ཡོ་རྣམས་ནས་བཅིན་བལ་འོས་ཆེ་བར་སྤང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན་ཇ་
ར་བས་བོད་ཀྱི་ཡོ་རྣམས་ལ་མཁས་ཤིང་གྲུབ་མཐའི་རྒྱ་གསུང་ཞེན་གྱིས་མ་བསྐྱད་.....
པར་དོན་དངོས་གཙོ་བོར་འཛིན་མཁན་དཔེར་ན། ཆལ་པ་ཁྱི་དཔོན་ཀྱན་
དགའ་རྩོམ་ཞེས་སྟེ་ཡོ་1346ཡོར་བཅུས་པའི་ཡོ་རྣམས་«རྒྱུ་ལེན་དེ་བཟེར་.....
དམར་པོ»(ར)དང་། འགོས་ཡོ་ཕྱོགས་གཞོན་རྒྱ་དཔལ་གྱིས་སྟེ་ཡོ་1476
ཡོར་བཅུས་པའི་ཆོས་འཁྲུང་«དེ་བཟེར་ཐོན་པོ»(ཉ)། ཡར་ལྷང་བ་
ཐུག་རིན་ཆེན་གྱིས་སྟེ་ཡོ་1526ཡོར་བཅུས་པའི་«ཡར་ལྷང་རྩོམ་པའི་ཆོས་.....

འབྱུང་» (7)། ཨ་མདོ་བ་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས་ཉེ་རབས་སྤྱི་ལོ་
 1946ལོར་བཅའ་སྐབས་པའི་«རྒྱལ་རབས་དེ་བཟེར་དཀར་པོ་» (ཐ) བཅས་ཀྱི་
 རན་རྒྱ་བཟའ་ལུན་ཆང་གོང་རྩོམ་ཨན་ནས་བོད་རྩ་བོན་པའི་ལ་དེ་ནི།
 བོད་ལྷགས་སྐྱང་ལ་དང་། བོད་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཅིང་གོན་གྱི་ལ་བཙུ་པ་
 ཉི། སྤྱི་ལོ་641ཡིན་པ་དང་། སྤྱིང་བཅན་སྐམ་པོ་སྤྱུ་གཤེགས་པའི་ལ་དེ་
 ནི། ལྷགས་ཀྱི་ལ་དང་། བོད་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཆིག་ལུང་ལ་དང་པོ་ཉི། སྤྱི་
 ལོ་650ཡིན་པ་བཅས་གཅིག་མཐུན་རྩ་གསལ་བ་མ་ཟད། ལ་རྩས་དེ་དག་ནི་
 རང་རྒྱལ་བོད་རྒྱལ་རབས་སྐབས་བཀོད་པའི་ལ་རྒྱས་ཀྱི་དེ་བཟེར་ཁག་དང་།
 བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་ཚུལ་གྱི་ལ་“རྩན་རྩང”ས་འོག་ནས་ཆེད་
 པའི་བཙན་པོའི་མི་རབས་ཀྱི་རྩས་གནའ་བོའི་བོད་མི་རང་གིས་སྤྱུ་གཤེགས་སྤྱུ་
 བཀྱིས་པའི་རྒྱལ་རབས་རྩ་ལ་ལྷགས་ལ་དབྱེད་བསྐྱར་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་.....
 ཉམས་སད་ཐེག་སྤྱབ་པ་བཅས་ལ་ཆོགས་དེ་དག་ནི་ཆད་འཛིན་འཕེར་བ་ཞིག་
 ཡིན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་སོ།།

དེ་དག་གཞིར་བཟུང་ནས་ལ་རྩས་དབྱེད་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་གོང་རྩ་.....
 གསལ་པའི་ས་ཁྱི་ལོར་འོ་བང་གི་མཆོ་བསྐྱབས་པ་དང་། ས་ཕག་ལོར་ལྷ་
 ཁང་གི་ཆང་བཉིངས་ཐེར་བ་སོགས་ནི་སྤྱི་ལོ་638དང་639ལོ་ལ་འཕེལ་བས་
 རྩས་དེར་རྒྱ་བཟའ་གོང་རྩོམ་ཨན་ནས་ད་རྩང་བོད་རྩ་མ་བོན་གོང་གི་ལ་.....
 གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ཡིན་སྐབས། ཡིག་ཆ་དེ་དག་ས་མའི་ནང་རྩ།
 གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ལུལ་ས་དབྱེད་རྒྱ་བཟའ་གོང་རྩོམ་བདམས་པ་.....
 དང་། མཆོ་བསྐྱབ་ཐབས་ཀྱང་གོང་རྩོམ་བསྐྱན་ཚུལ་བཞད་པ་ནམས་དང་མི་
 མཐུན་ཞིང་། ཡང་(ཅ) རན་རྒྱ་སྐྱང་ལོར་ལྷ་ཁང་གི་ཆང་བཉིངས་པ་ཡིན་

ཟེར་བ་དེ་ནི་སྤྱི་ལོ་653ལོ་འཁེལ་བས་སྤྱང་བཅན་གྲམ་པོ་འདས་ནས་ལོ་.....
 གསུམ་མང་བ་ཡིན་ཏེ། «ཏུན་རྟེན་གི་རྒྱལ་རབས» (ང) རང་བཅན་པོ་
 མང་སྤྱང་མང་བཅན་གྱི་ཁྲི་ལོ་དང་པོ་ནས་གསུམ་པའི་བར་གྱི་ཡིག་རྩི་.....
 ལོ་ལ་བབས་ཏེ་བཅན་པོ་ཐུས་སྤྱང་བཅན་གྱི་སྤར་ཐུང་པའི་རིང་ཁང་ནས་.....
 རིང་མཐུན་ཅིང་བཞུགས་སྟེ། བཅན་པོ་སྤོན་ཁྲི་མང་སྤོན་མང་ཅན་མེར་གེ་
 བ་བཞུགས་མར་ལོ་གཅིག་” “ཕག་གི་ལོ་ལ་བབས་སྟེ་བཅན་པོ་ཉེན་ཀར་ན་.....
 བཞུགས་ཤིང་། ཐུང་བར་བཅན་པོ་ཐུས་ཁྲི་སྤྱང་ཅན་གྱི་མདའ་བརྟེན་
 བར་ལོ་གཅིག་” “བྱེ་པའི་ལོ་ལ་བབས་ཏེ་བཅན་པོ་ཉེན་ཀར་ན་བཞུགས་.....
 ཤིང་། སྤོན་ཆེ་སྤོང་ཅན་གྱིས་སྤོ་པོ་དང་ཅང་རྒྱལ་བཀུག་པར་ལོ་གཅིག་”
 ཅས་གསལ་པའི་རྒྱ་ཕྱི་དེའི་ལོ་ཐུ་མ་རྒྱ་སྤང་ཡིན་པས་(ཅ) དེ་རང་གི་ནང་རྒྱ་
 ར་སའི་རྣ་ཁང་བསྐྱེད་སྐབས་བཅན་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བར་ཆད་སེལ་བབས་.....
 མཛད་ཚུལ་དང་། རྣ་ཁང་གི་འོག་སྟོན་བཅན་པོས་བསྐྱེད་ཚུལ་སྟོན་
 བཀོད་པ་དང་འགལ་བ་བཅས་དེ་དག་གཞིར་བཟུང་ན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དཔྲེགས་
 དང་མཐུན་བབས་མེད།

དེས་ན་རྒྱ་བཟའ་ལུན་ཆང་གོང་རྩི་ཁང་ཞན་ནས་སྤྱི་ལོ་641ལོ་དུ་.....
 ལུགས་སྤང་ལོར་ལོད་རྒྱ་སྤོན་པའི་ལོ་ཆོགས་ཀྱི་ཁྲུངས་ཕྱེ་དེ་བཟུང་ནས།
 གོང་རྩི་ལམ་བར་རྒྱ་བསྐྱེད་པའི་སྤོན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆར་ཁོང་རང་རྩུ་ལོ་.....
 ཞོན་པ་དང་། རྒྱ་ལུ་ཞེའི་རྣ་སྤྱི་ཤིང་རྟེན་དངས་ཤིང་། ལམ་འཕྲང་དོག་
 སར་གྱུན་མིས་ཁྲོགས་ལ་བཏེགས་པ། ལམ་ཁ་འཆོས་བཞིན་རྒྱ་འོངས་པ།
 བརྗོད་ཐུས་དང་ལམ་ཆས་སྟོན་དཔྲེགས་པོ་འཁོར་ཆེན་རྒྱལ་དང་རྩི་མང་ལོ་
 བཀུ་ནས་འོངས་ཤིང་། ཞོགས་པ་ནས་མ་གསལ་གོང་སྤོན་ནའང་ཉིན་

ལྷན་པ་མིའི་པར་ཚུགས་ས་བཤམ་ཏེ། རྒྱུ་མུ་ཞེས་མུ་ལ་མཚན་པ་བྱས་ནས་
 བེ་ལྷན་དང་ལྷ་ལྷན་དཀོལ་ཞིང་མུ་གར་ཅིན་འཛར་རྩལ་བ་སོགས་དེ་ལྷན་གྱི་
 མ་རེ་བཞིན་བྱེད་ཅིང་ཡོང་ཚུལ་(ག) དང་། ད་ཅུང་ལྷན་མ་བྲག་ཅན་བྲག་
 ལ་ལྷ་བཞོན་པ་དང་། ལྷན་པོ་རི་ལ་ལམ་བཅས་པ། རི་དྲུགས་བཟུང་ནས་
 རོ་མ་འཛོ་བ། ཁམས་ཀྱི་པར་གཤོངས་མུ་ག་བ་བཟུང་ལྷ་ཞིང་མོ་བ་དང་།
 རང་འཐག་ཚུ་སྐོར་འཇུགས་པ་སོགས་བྱས་ཚུལ་(ཁ) གསལ་བ་མ་ཟད།
 དམངས་ཁྲོད་ཅུང་ཤོད་རྩོམ་ཡར་ལམ་འདི་དང་དེ་བྱས་པའི་ལྷན་དང་.....
 བཤད་ཚུལ་ཏུ་མ་དེང་སྐབས་ལྷན་ཡོད་པ་བཅས་གར་ལྷན་དེ་དག་གི་ཐོག་.....
 བས་ཀྱི་བཟའ་ཀོང་རྩོམ་པར་ཏུ་ལྷན་རིང་ཐོགས་པ་མཚན་ཞིང་། ལམ་ཏུ་
 རོ་གཞུང་འཁོར་བའི་བཤད་སྒྲུལ་ཡང་འདུག་པ་དང་། ཀོང་རྩོམ་ཏུ་
 འཇུར་བའི་ལོ་གཞུལ་པ་ལ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མང་བཅོམས་ཚུལ་(ག) གསལ་
 བ་བཅས་ལོ་རྒྱུ་མ་ལྷན་ཚུ་དབྱེད་ཞིབ་བྱས་ན། ལྷ་ཁང་འདི་ཐོག་མར་
 བཟུན་པའི་ལོ་རྒྱུ་ནི་མྱི་ལོ་༥༠༥་ལྟེ་པོད་མེ་ན་ལོ་ལས་མས་མུ་ཡིན་པར་.....
 མདོན། དེ་ལྷན་ཅིས་ན་ཏུན་ཉིང་གི་ཡིག་ཉིང་དང་མཐུན་ཞིང་། ལྷ་ཁང་
 གི་ས་ལུལ་ཀྱི་བཟའ་ཀོང་རྩོམ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཅིས་ནས་བཟུན་པ་དང་། ལས་
 ལྷའི་བཟོ་ལྷན་ལ་སྤྱང་བཅན་སྐམ་པོ་རང་གིས་སྐལ་འདོམས་གནང་ཚུལ་.....
 སོགས་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་ལ་ཡིག་ཅན་ཡོངས་བྲགས་མུ་འཁོད་པ་དང་ཡང་མི་འགས་
 བས་དེ་ལྷན་གྲན་ལ་འབེབ་འོས་པར་མཛོང་།

2 གཙུག་ལག་ཁང་འདི་གར་གི་དོན་ཏུ་བཟུན་པའི་སྐོར།

པོད་ཀྱི་ལུ་ར་བས་ཚོས་འབྱུང་སོགས་ཀྱི་ནང་འཁོད་པའི་སྐམས་ཞེས་

ཡོ་རྒྱུས་ཀྱི་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཙུག་ཆེ་རིགས་འགའ་ཤས་གནད་བཟུས་ཀྱིས་
 བྱངས་ན། (ཀ) བྱང་“བལ་པོ་འུ་པོ་དང་ཆད་བཅན་པར་བྱ་བ་དང་།
 བྱང་ཚུགས་ཁ་བ་ཅན་ཏུ་དམ་པའི་ཚོས་ལ་སོགས་པ་ལེགས་སོ་ཙག་ཐམས་.....
 ཅད་དར་བར་བྱ་བ་དང་། ཉེས་སོ་ཙག་ཐམས་ཅད་ཏུ་བ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་
 རྟ་ཁང་བཞེངས་”ཞེས་གསལ་བ་དང་། «མཁས་པ་རྒྱུ་འུ་འུ་ཆོས་འབྱུང་»

(ན) བྱང་། ཀོང་རྫོང་ས་དབྱུང་ཅིས་པར་“ས་ཚུགས་འདིར་དད་པ་ཅན་གྱི་
 655

སྐྱེ་པོ་མང་ཏུ་འབྱུང་བ་དང་། ཆོས་བྱར་ཏུ་བས་ཅིང་ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་འབྱུང་
 བྱངས་སྤྱུ་ཤེས། ཡོན་ཏན་དེ་རྒྱུས་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཙུག་ལག་
 ཁང་གཅིག་བཞེངས་དགོས་པར་ཤེས་”ཞེས་འཁོད་འདུག «ཆོས་འབྱུང་
 རིན་པོ་ཆེའི་མཛད་» (བ) “དེ་ནས་ཁྱི་བཅུན་གྱིས་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་”
 112

འདོད་ཀྱང་བཞེངས་སྤྱུ་མ་གཏུག་པར། བོད་ཀྱི་ས་གཞི་སྤྱན་མོ་གན་རྒྱལ་ཏུ་
 འབྱེལ་བ་འདྲ་བ་འདི་མནན་དགོས་པར་གཟིགས་ནས་.....”ཞེས་བྱས་.....
 འདུག (ག) བྱང་བཅུན་མོ་གཉིས་བསྐྱེད་པ་དང་རྟ་ཁང་བཞེངས་པའི་
 དགོས་པ་མཉམ་ཏུ་བཤད་པར་“དེ་ཡང་རྒྱལ་པོའི་དགོངས་པ་ལ། སངས་
 རྒྱུས་སྤྱུ་ཐུབ་པའི་སྐྱེ་ཆད་གསུམ་པོ་གང་ན་བཞུགས་པར་བཞུན་པ་སྤྱི་དང་.....
 བྱང་པར་ཐེག་ཆེན་དར་བ་ཡིན་ལ། སོ་སྤྱེ་པའི་སྐྱེ་ཆད་སྤྱན་མི་འདྲོངས་ཀྱང་
 བཞུན་པ་དང་བཅུ་གཉིས་པའི་སྐྱེ་ཆད་སྤྱན་བྱངས་དགོས་དགོངས་ཏེ་.....”
 ཞེས་གསལ་ཞིང་། (ང) བྱང་“ཀོང་རྫོང་རྒྱལ་པོ་དང་མཛུ། ཡལ་ཡུམ་
 གསུམ་སྤྱན་འབངས་དང་བཅས་པ་དབྱེས་ཤིང་དགའ་བ་ལ་སྤྱོད་དོ། །དེ་

ནས་རྒྱལ་པོའི་བྱུགས་ལ་ལྷ་རྟེན་གསུང་རབ་འདི་པ་བཞུགས་པའི་གཙུག་ལག་
 ཁང་ཞིག་བཞེངས་དགོངས་”ཞེས་འཁོད་འདུག། ཡང་«ཆོས་འབྱུང་རོ་
 མཚར་རྒྱ་མཚོ» (པ) བླ་ན་པོ་དེ་ནས་ལྷ་གཅིག་གོང་རྩོས་ས་དབྱེད་མཛད་དེ་……
 བོད་ཡུལ་སྤྱི་མོ་གན་རྒྱལ་ཏུ་འགྲེལ་བ་འདྲ་བ་འདིའི་ཆོགས་ཆེན་བརྒྱད་དང་
 མཐེལ་བཞི་གནོན་པ་ལ་ལྷ་ཁང་རེ་རེ་ཐོབས་འོ་ཐང་གི་མཚོ་འདི་སྤྱི་མོ་མོའི་……
 རྟེན་ཁག་དན་སོང་གི་སྒོ་ཡིན་པས་བསྟུབ་ལ་ལྷ་ཁང་ཅིགས་གསུངས་”ཞེས་……
 གསལ། གཞན་ཡང་«ཆོས་འབྱུང་བཟླ་བའི་པར་རྒྱ་ལྷ་ཁང་ཅིག་གི་ཕྱེད» (མ)
 བླ་ན་པོ་བཅུན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་གཙུག་ལག་ཁང་འགྲན་ནས་ཅིག་པར་ཆས་པ་
 ལ་”ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་ལྷ་རྟེན་ཆོས་འབྱུང་ཁག་གཅིག་གི་ནང་ལྷ་ཁང་ཅིག་པའི་
 རྒྱ་རྒྱུན་ནི་རྒྱ་བཟའ་གོང་རྩོ་ལྷ་སར་འཕྱོར་སྐབས་ཤིག་ལྷ་ཁང་ཅིག་གི་བཞུགས་པའི་……
 ཤིང་རྩ་རེ་མོ་ཆེར་བྱེ་འདེམ་ནང་ཐེབས་ནས་ཚུགས་བཞེར་ཀ་བ་བཅུགས་ཏེ་……
 རས་དཀར་གྱི་ཡལ་བས་བྲེས་ནས་བཞག་པ་དེ་བལ་བཟའ་ཁྱི་བཅུན་གྱིས་……
 མཛོང་སྐབས། གོང་རྩོས་ཐོན་ལ་ལྷ་ཁང་ཅིག་པར་དོགས་ནས་རྒྱལ་པོ་ལ་ང་
 ལྷ་ཁང་ཞིག་བཅིག་པ་ཡིན་ན་ས་ཆ་གནད་བར་ཁྱས་ཏེ་ར་སའི་ལྷ་ཁང་……
 བཞེངས་ཚུལ་བཀོད་པ་མ་ཟད། སྤྱོད་བཅུན་ལ་བཅུན་མོ་ལྷ་ཡོད་པ་དེ་དག་
 སོ་སོས་རང་རང་གི་དད་རྟེན་ལྷ་ཁང་རེ་བཞེངས་པ་དང་། དེ་ཡང་བལ་
 བཟའི་ལྷ་ཁང་ར་ས་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། རྒྱ་བཟའི་ལྷ་ཁང་རྒྱ་ལྷ་ག་ར་མོ་
 ཆེ། ཏུ་ཡོད་བཟའི་ལྷ་ཁང་བྲག་ལྷ་མགོན་པོ། ལོང་ཁྱུང་བཟའི་ལྷ་ཁང་
 ཐིམ་བུ་སྒོག་ མོང་བཟའི་ལྷ་ཁང་ཡེར་པ་བཅས་ཡིན་ཚུལ་དང་། དེ་ལས་
 རྩོས་ཏེ་ལ་ལར་སྤྱོད་བཅུན་སྐམ་པོས་རྒྱ་བལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་མོ་སོར་བུ་མོ་སྤྱོད་ཏུས་
 ལྷ་ཁང་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱད་རེའི་སྤོ་མར་དང་རྒྱལ་ཏུ་གཏད་རྒྱ་ཁས་བྲངས་པ་ལྷ་རྟེན་